

Kontaktinfo	2	Veteran og ungdom	18-21
Leiaren har (r)ordet	3	Kanaldagane på Bømlo	21
Bergen Båtdelering	4	Vest i havet med Forbundet Kysten	22-24
Kurs i grindverksbygging	5	Kystlagsseminaret 2020	25
Askøy Kystlag tingar ny færing	6-7	Nyreparerte motorfæringar	26-27
Haustrapport frå Fjell Kystlag	8-9	Den Store Roen 2019	28
Forbundets landstevne til Bergen	10-11	Fellesnaust for tradisjonsbåtar	29
Prestebrygga og kyrkjebåten	12-13	Prosjektet «Mari -Jens»	30
Litt frå Keipane Kystlag på Radøy	14-15	Smånytt: 2020-aktivitetskalender	31
Tipping og tjærebrenning	16-17	Fylkeskystlaget si nettside	32

Kontaktinfo

Hordaland Fylkeskystlag

www.hfkl.no

Leiar: Per Otto Svendsby
Storingavika 79, 5174 Mathopen
922 20 895 perosve@online.no

Askøy Kystlag

v/Atle Grindheim

Askvegen 567, 5307 Askøy
924 20 912, leder@askoykystlag.no

Austevoll Kyst- og Sogelag

v/Thomas Johnson

Birkelandsvegen 142, 5392 Storebø
959 13 144, johnson@lysglimt.net

Austevoll Seilforening

v/Andreas Iversen

Postboks 9, 5392 Storebø
90 04 01 57, andreas@aiversen.no

Bergen Kystlag

Aleksander Krzywinski

Pb 37, Måseskjæret, 5035 Bergen
982 68 173, bergen.kystlag@gmail.com

Bergens Sjøfartsmuseum

www.bsj.uib.no

Postboks 7800, 5020 Bergen
55 54 96 00,
post@sjofartsmuseum.no

Bømlo Kystlag

v/Magnar Skålevik

Ramsbakkane 1, 5420 Rubbestadneset
91574667,
magnar.skalevik@haugnett.no

Båtlaget Njord/Tysnes

www.sigling.no

v/Einar Aslaksen
Njordstø, Postboks 38, 5696 Tysnes
94 26 48 52,
enar.aslaksen@haugnett.no

Fanaffjorden Tradisjonssegling

v/Kjell Magnus Økland

Petedsheia 77, 5254 Sandsli
950 46 739, kjellmag@gmail.com

Fjell Kystlag

v/Rolf Henriksen

Pb 38, 5346 Straume
915 20 906, rolf.bero@gmail.com

Foreininga Kystordverket

www.kystordverket.no

v/Gunnar Bjørknes

91 77 97 55
post@kystordverket.no

Hardanger Fartøyvernssenter

www.fartoyvern.no

Postboks 53, 5601 Norheimsund
47 47 98 39
fartoyvern@hvm.museum.no

Hardangerfjorden Kystlag

v/ Geirmund Storaas

Pb 45, 5600 Norheimsund
414 42 795, info@trebaat.no

Hope Trebåtlag

v/Leiv Terje Sangolt

Pb 85, 5382 Skogsvåg
454 26 736, lsangolt@gmail.com

Hordamuseet

[http://www.bymuseet.no/vaare-](http://www.bymuseet.no/vaare-museer/hordamuseet/)

[museer/hordamuseet/](http://www.bymuseet.no/vaare-museer/hordamuseet/)

Hordnesvegen 24, 5244 Fana

479 79 580
hordamuseet@bymuseet.no

Holsnøy Kystlag

v/Jegvan Kaarbø

Skjelangerveien 661, 5917 Rossland
911 48 103, jeg-van.kaarboe@gmail.com holsnoy-kystlag@yahoo.no

Keipane Kystlag

v/Evy Bjørvik Dame

Ytrebygdsveien 129, 5251 Søreidgrend
97423267, Evy.Dame@hfk.no

Kvinnherad Kystlag

v/Leif Jarle Kallestad

Bjørkhaugvegen 17, 5450 Sunde
93201813, post@kvinnherad-kystlag.no

Kystlaget Romsa

v/Sigbjørn Tjøfloth

Pb. 23, 5582 Ølensvåg
400 38 898, tjofloth@outlook.com

Kystmuseet i Øygarden

www.kystmuseum.museumvest.no

Museumsvegen 9, 5337 Rong

53 00 61 40
kystmuseet@museumvest.no

Kystkultur.no!

www.kystkultur.no

v/Kjell Magnus Økland
Agnes Mowinckelsgt. 5
Postboks 7900, 5020 Bergen
950 46 739, post@kystkultur.no

Milde Båtlag

www.mildebatlag.org

v/Geir Lasse Taranger

Skipanesvegen 12, 5259 Hjellestad
90 11 15 96, styret@mildebatlag.org

Norges Fiskerimuseum

www.fiskerimuseum.museumvest.no

Sandviksboder 23, 5035 Bergen

53 00 61 60
fiskeri@museumvest.no

Opsangervågen Kystlag

v/Edvin Hammerø

Sundsvegen 10, 5450 Sunde
950 36 557, ehammero@online.no

Oselvarverkstaden

www.oselvarverkstaden.no

v/Vidar Langeland

Hamnevegen 41
90556285
vidar@oselvarverkstaden.no

Oselvarklubben

www.oselvarklubben.no

v/Finn Totland

Edvard Griegsvei 12, 5059 Bergen
93 89 22 73,
finn.totland@gmail.com

Oselvarlaget på Os

v/Egil Rundhovde

Kleivane 1, 5200 Os
97960884, egru@statoil.com

Sagvågen Kystlag

v/Terje Lamo

Pb 147, 5408 Sagvåg
905 66 101, tl@tlamo.no

Sandviken Kystlag

Aina C. Matre

Sandviksboder 15-17, 5035 Bergen
99 56 73 35
aina.matre@museumvest.no

Seilmaker Iversen

www.seilmakeren.no

Mjåtveitflaten 31, 5918 Frekhaug

55 55 74 58,
produksjon@seilmakeren.no

Sund Kystlag

v/Johannes Lidal,

Pb. 119, 5373 Klokkevik

982 23 733
johanneslidal82@gmail.com

Sveio Kystlag

v/Terje Lier

Strømøyveien 71, 5554 Valevåg
908 37 477
terje.lier@norseagroup.com

Torgdagen i Bergen

www.torgdagenibergen.no

v/Rolf Vonka

Postboks 315, 5343 Straume
92 02 17 11
post@torgdagenibergen.no

Tysnes Kystlag

v/Oddvar Meland

5693 Årbakka
907 92 547
tysnes.kystlag@gmail.com

Vinnesholmen Kystlag

v/Roger Hoel,

Vinnesvegen 518, 5641 Fusa
900 93 249
vinnesholmen@fusi.no

Thomas Johnson i færingen sin som han bygde på båtbyggjarkurs for nokre år sidan.

Foto:

Kjell Magnus Økland

Leiaren har (r)ordet

**Lokallag i Sogn og Fjordane
tilknytt HFKL i Åreblad-
samarbeid:**

Indre Sogn Kystlag

v/Marny Tønnessen

Pb. 62, 6851 Sogndal - 970 30 828

isk@norveg-sognefjord.no

Hornelen Kystlag

v/Sigmund Larsen, Lefdal,

6776 Kjølisdalen

57 86 39 72 - siglarse@online.no

Nordfjorbåtlaget

v/Lars Bjarte Osland, 990 03 077
og

Svein Ove Ask, 987 63 188

Gloppestad, 6823 Sandane

uredd@online.no

Meld adresseendringar til:

Forbundet KYSTEN,

Øvre Slottsgate 2b, 0157 Oslo

forbundet@kysten.no

Tlf. 22 42 42 82

*«Vi må trekkje ikkje-
medlemmar med i dei
gode opplevingane
kystlaga kan by på.»*

Rekruttering, samarbeid og å vera synleg

Rekruttering er eit tema hos mange kystlag. Det er ikkje få kystlag som har lagt merke til at gjennomsnittsalderen i laget aukar med eitt år for kvart år som går. Rekrutteringsproblemet vert ofte møtt med tiltak som er retta mot lagsmedlemmane... det er nokså vanleg å tenkje at aktivitetar som byggjer fellesskapet óg vil kunne skape interesse for deltaking i laget. Men dersom summen av aktivitetane gjennom åra ikkje resulterer i medlemsvekst, kvar ligg feilen? Er det alle dei andre som bommar når dei ikkje strøymar til kystlaga? Kan det hende at det er grunn til å sjå på kva fokus kystlaga har på utadretta tiltak? Vi ønskjer ikkje lukka miljø og vi er ikkje tente med å vera lite synlege.

Kystlaga må finna ein balanse i aktivitetssomfanget som gjer at kystmiljøet opplevast som inkluderande. Vi må trekkje ikkje-medlemmar med i dei gode opplevingane kystlaga kan by på. For å få det til, må kystlaga óg ha fokus på å nå ut til fleire enn dei som alt er medlem. Det kan vera gjennom ein plan for å inkludera andre på våre eigne aktivitetar, t.d. at medlemmane tek med ein gjest på *Den Store Roen* no til sommaren! Det kan vera ein plan. Men det kan óg vera ein ide å sjå etter samanheng der andre samfunnsaktive 'slektningar' byr opp til fest. Husflidlag, bygdelag, skuleverket, 4H og aktivitetar ved feiring av høgtidsdagar er gode høve å bidra, å vera inkluderande, frampå og synlege. På årsmøtet i fylkeskystlaget blei prosjekta 'fellesnaust' og 'båtringen' nemnde – begge prima dømme på inkluderande, utadretta tenkning.

Det er ikkje alltid noko poeng i å innby til eigne, eksklusive kystlagsaktivitetar. Vi i kystlaga bør tenkje tobeins-strategi – å organisere eigne aktivitetar **og** å delta i fellesarrangement. Det betyr at vi bør óg vera på utkikk etter tiltak som kunne styrkast med innslag av spesialitetane våre.

Tenk på medlemmane, men sjå óg på korleis dei som ikkje enno har blitt medlem kan inkluderast. Dei er der ute, men dei veit ikkje kva dei går glipp av. Det kan vi gjera noko med! Skap aktivitet og ver synleg. Ver raus med deling av gode tiltak! Hald fram med samfunnsengasjert aktivitet, men bruk óg media til å formidla det kystlaget held på med. Skal kystlaget vera relevant og attraktivt, må fleire enn kystlagsmedlemmane kjenne til det vi driv med.

Thomas Johnson
Leiar, Hordaland Fylkeskystlag

I desse dagar går båtar i naust og landbaserte syslar tek overhand. Likevel kan det liggja gode opplevingar framom oss: enda er me berre halvvegs i hummarfisket og snart skal juletorsken fiskast. Vinteren kan brukast til utstyrsvøling, planlegging, medlemskveldar og lesing. I denne utgåva er det kome inn reportasjar frå Bømlø i sør til Indre Sogn i nord. Artiklane viser eit stort spenn kystlaga imellom, og det er mykje spanande som skjer i dei ulike kystkulturmiljøa på Vestlandet. Har du stoff som bør koma i Årebladet, nøl ikkje med å senda det inn. Fristen for innsending til våren vert 1. april. Snakkast på fjorden!

Kjell Magnus Økland
Bladstyrar, Årebladet

Om Årebladet

Utgjevar: Hordaland Fylkeskystlag
www.hfkl.no Opplag: 1400.

Trykte utgåver av Årebladet vert postsendt til alle kystlagsmedlemmer i Hordaland og Sogn og Fjordane.

Bladstyrar: Kjell Magnus Økland
Send bladmat på epost til post@kystkultur.no

Framsidedfoto: Lærar og skuleborn ved Byrknes skule dreg garn under prosjektet *Snakkast på fjorden*. Sjå www.snakkastpafjorden.no for meir info. Foto: Kjell Magnus Økland.

Bergen Båtdelering

Å sløre inn i solnedgangen på Byfjorden er ikke så verst.

Siden 2016 har Sandviken Kystlag drevet Bergen Båtdelering, med fokus på bevaring og bruk av tradisjonelle båter. Deltakelse i vedlikehold og reparasjon av båtene var sterkt vektlagt i begynnelsen, noe som gjorde terskelen for høy for mange til å melde seg inn i deleringen. Våren 2018 oppfordret vi til å besøke oss på kystlagskvelder, og prøve båtene våre før evt innmelding i kystlaget og deleringen. Folk strømmet på, og vi fikk mange nye dyktige båtentusiaster i laget. I år har vi finpusset litt på regel-verket,

og har landet på fire dugnadsøkter og noen hundrelapper i året for medlemskapet. Vi er en sosial møteplass for alle aldre og ulike kunnskapsnivåer. Her er rom for alle som ønsker å delta. Vi organiserer oss med båtfaddere og andre dyktige folk i laget som med glede deler kunnskap om vedlikehold og bruk av båter. Inntil tolv tradisjonsbåter kan bli klar denne sesongen til glede for både nye og gamle medlemmer. Les mer på www.sandvikenkystlag.com

Av Aina Matre, Sandviken Kystlag

Kurs i grindverksbygging

Arild Lyhammer og Maren Olaug Huse.

Prøvemontering av taksperr.

Ivar Hansen og Morten Helland i arbeid.

Frå venstre: Kåre Haugland, Svein Aga, Egil Meland, Ivar Hansen, Toralv Huse, Morten Helland, Maren Olaug Huse, Trygve Arntsen, Arild Nyhammer, Per Harald Bakke, Stein Olav Skaten og Oddvar Meland. Foto: Øyvind Bjerkestrand/Bladet Tysnes.

Laurdag 14. september samla det seg ein gjeng arbeidslystne personar med kurs i grinda-bygg i redskapshuset til Egil Meland i Skorpo. Steffen Færavåg har skaffa eigna tømmer frå eigen skog og frakta det til saga i Skorpo. Etter ein tur gjennom saga for å verte høvelig material, har det tørka i om lag eit år.

gamle lør er for eksempel bygd på denne måten. Kurset har gått over fem laurdager. På det meste var me 13 deltakarar, blant dei ei dame, men som regel var det ti kursdeltakarar til stades. Alderen på deltakarane var fra 80 og ned til 16 år. Instruktør var Toralf Huse med hjelp fra Egil Meland og underteikna.

grindbygging. Førre gong gjaldt det bygging av naustet på Solstråleøya.

I april neste år skal stavar-betar-stavleie og sperr transporterast til Årbakka. Der skal det settast opp som naust for gavlabåten som laget eig. Kystlaget ser for seg nytt kurs når den tid kjem.

Grindbygging er ein gamal måte å byggja på. Dei fleste

Dette kurset er andre gongen kystlaget arrangerer kurs i

For kystlaget
Oddvar Meland

Askøy Kystlag har bestilt nybygg—en firebordet færing

Maik Riebort har startet byggingen, halsene er montert. Foto: Vidar Langeland.

Oselvarverkstaden bygger nå en robust klinkbygget robåt til Askøy Kystlag som skal være ferdig våren 2020.

Bakgrunnen for dette er at DNB stiftelsen og Forbundet Kysten i 2017 la 7,8 millioner kroner på bordet. Alle kystlag i landet ble oppfordret til å lage prosjekter der en båtbygger ble koplet til et Kystlag, og et Kyst-

lag skulle skaffe kandidater til ro opplæring og opplæring i å ferdes på sjøen. Askøy Kystlag har hatt samarbeid med Oselvarverkstaden på Os gjennom restaureringen av JOM og ble dermed en naturlig partner i dette nye prosjektet.

Askøy Kystlag har de siste årene hatt et nært samarbeid med Strusshavn Barnehage. De har fått bruke våre robåter og fått benytte Kystbua til sine aktiviteter. Strusshavn Kirke sin fredagsklubb har hatt aktiviteter på Holmen. Askøy Røde Kors sin ungdomsklubb har vært på tur med *Saltnesvåg* som er Askøy Kystlag sin 49 fots skøyte. Ungdomsklubben favner både norsk og ikke etnisk norske ungdommer. Vi har hatt fine turer med flott ungdom. Askøy kommune sin kulturavdeling som også jobber med integrering av mer voksne innvandrere-

JOM bæres ut fra Oselvarverkstaden etter utførte reparasjoner på båten. Merk ny rong og hodlerong.

Foto: Øyvind Kristiansen.

På 1920- og 1930-talet ble det bygget en del færingar med todelt børeboard og fire omfar, men som elles fulgte vanlige Oselvar-mål. I forhold til vanlige trebordete færingar er slike firbordinger robuste og de ble gjerne brukt til lett båtar på land-notfiske eller til dyrefrakt. Produksjonen i Os er så stor at Os Baatbyggerforening i 1937 vedtar at *færingsbåtar med 4 bord* skal koste det samme som de øvrige *Færingar*. Foto: Roy A. Nilsen.

re, har vi også samarbeidet med. Et par unge kurdere har vært på dugnadsarbeid i Kystlaget.

Det var derfor naturlig å gå til de nevnte aktører og høre om de ville bli våre samarbeidspartener. De skulle skaffe roere. Alle tente på oppgaven og ville være med. Nå hadde vi alle de kriteriene på plass som gjorde at vi kunne søke om midler til bygging av en robust klinkbygget robåt.

Etter møter med båtbygger Berit Omundsen ble vi enig om at en firbordet Oselver ville fylle betingelsene for robusthet. Båten måtte tåle å bli brukt. Berit har i tillegg to lærlinger knyttet til verkstedet. Disse to fikk dermed bygge en firbordet oselver i sin læreperiode.

Askøy Kystlag sendte inn sin søknad. I april 2019 mottok kystlaget den gledelige meldingen om at vår søknad ble innvilget. Vi fikk dekket 85 % av kostnaden til båten. Askøy Kystlag bidro med resten. Askøy Kystlag sitt prosjekt er et av totalt 28 prosjekt landet rundt som har fått støtte. Ref. rapportasje i avisa Nationen torsdag 17.10. 2019.

Det at laget har fått penger til båt forplikter. Alle gode krefter legger nå planer for ro-undervisning. Dette innebærer også undervisning i sjøvett og høvisk framferd på sjøen. Vi har også tenkt å flette inn kystkultur og fiskerihistorie. I Årebladet nov/2017 har vi fortalt om *JOM*, båten ligger nå i 2. etasje i Kystbua på Holmen. Den restaureres av lagets med-

lemmer. Ro-ungdommene skal få vite hvordan den båten var med på å skaffe mat på bordet til en ungeflokk på 13.

Det å lære bort kunsten å ro, samt kysthistorien og fiskerihistorien knyttet til den kunsten, er det som kalles den immaterielle kulturarven. Den immaterielle kulturarven er den nære vennen til de fysiske kulturminnene.

På sikt kan vårt prosjekt også knyttes mot utstedelse av Marvelpass. Mye spennende er på gang i Askøy Kystlag sin regi. Kanskje det er en av mange faktorer som gjorde at laget fikk Askøy Kommune sin kulturpris for 2019. «Kipekjerringsprisen».

Med hilsen
Ole Christian Næss

Haustrapport fra Fjell Kystlag

Så er det høst og tid for oss, Fjell Kystlag, å sette båtene i naust. Vi ble litt seinere enn tidligere år med å få båtene i naustene grunnet at vi ble enig med huseier om å skifte gulv, sjekke bjelkelaget og vurdere drageren under om dette måtte skiftes også. Det greide seg heldigvis med å skifte alle støttene under drageren, forsterke bjelkelaget noen plasser og nye gulvplaner. Vi brukte 418 dugnadstimer på jobben, 180 kvm, utført av medlemmene. Det var helt nødvendig å få dette arbeidet utført da det var flere hull i gulvet og flomålet gikk under det meste av gulvflaten så pælemarken hadde hatt gode dager i støttene. Men nå er det gjort og båtene er snart på plass, noen gamle motorer i tvilsom stand venter på pleie borte i en krok og flere av båtene venter på å få skiftet bordganger, noen nytt dekk pluss en drøss med små-

reperasjoner. I et naust full av gamle trebåter er det alltid noe som skal vedlikeholdes. Sist vinter fikk «Osvalden» loddebåt fra Askvik, 19 fot, nye esinger, esingbord, fenderlist og nytt dekk forran og akter. I vinter er planen å skifte to bordganger i høyde med vannlinjen.

«Reidaren» seil/motor gavel, fra hardanger fikk 4 nye bordganger på styrbord side og ny

stavn sist vinter men vi ble ikke ferdig på babord side. Det trengtes 2 nye bordganger der også. Det skal vi ta i vinter, men så har vi oppdaget at det står dårligt til under motoren, så det ender vel med at motoren må ut så vi får skiftet kjølbord også.

Vi har en handy liten loddebåt, «Øystein» fra Askvik, 16 fot, som trenger å få skiftet esinger og dekk. Det må også tas tak i i vinter. Og så må deler av dørken skiftes ut.

«Postbåten» i sin tid bygd for postverket i Haugesund trenger ny saum under tiljene, det må vi se om vi kan få utført før sjøsetting til våren, foreløpig henger han i taket i nordre naustet.

«Norden» seilgavel, 32 fot, har i løpet av vinteren fått justert riggen, vi har heldigvis medlemmer i laget som kan ta tak i en slik jobb også.

Så har vi «losji skipet vårt, Sotrabuen» som må på slip til våren for bunnsmøring, olje, lakk og maling. For ikke å snakke om en fortærende liten, men stadig irriterende lekkasje ned på banjeren. Den skulle vi så gjerne fått stoppet. Skulle vi gå tom for arbeid i vinter så har vi to båter som ligger tørt i naust å venter, det er «Brown» 21 fot og bygget på Syltøy og «Peren» en Rolvnesbåt 24 fot som har vært brukt til «heimefiske» på vest siden av Sotra.

Mens gubbene holder på i naustene, så er damegruppen i aktivitet med tradisjonsbakst og håndarbeid. I år har de planlagt kurs i perling og knyte sokkeband. Det blir vel litt julebakst også kjenner vi de rett. Foruten flattbrød, tynnlefse, tjukklefse og andre godsaker.

Når vi syntes at det er for lite arbeid med båtene så har vi de siste to årene fornyet kaifrontene, støpt rundt Bua naustet og er i ferd med å lage skikkelige forhold for å kunne gå rundt naustet. Ikke klatre å stige i en steinrøys. Vi håper å bli ferdig med dette i vinter/våren – 2020.

Innimellom alt dette har vi noen gode samlinger i løpet av året og her har vi en gjeng med glade medlemmer som utgjør «catering-gjengen» som sørger for innkjøp, vasking, oppdekking og rydding når vi skal samles til litt festligere aktiviteter. De gjør en uvurderlig jobb i laget.

I Fjell Kystlag er det en veldig

god lagånd, vilje til å få ting reslått av styret og med glede utført og fullføre nye prosjekter. Så det er flott å kunne er med å bruke til sammen være med i et slikt lag der mellom 2500 og 3000 dugnadstimer hvert år. Kjempegøy.

Hilsen
Rolf Henriksen
Fjell Kystlag

BERGEN KYSTLAG

FORBUNDET KYSTENs LANDSSTEVNE

BERGEN 16.-19. JULI 2020

Torsdag 16. juli neste sommer åpner Forbundet Kystens Landsstevne i Bergen med at over 100 veteran- og tradisjonsfartøy seiler inn på Vågen fra både nord og sør. I fire dager skal båtene danne bakteppe for et rikholdig arrangement for både kystlagsfolk og det Bergenske publikum. Stevnet har vi kalt "Handel og Havn i 950 år" og Bergen Kystlag ønsker å fremheve havnens betydning for Bergen.

På land vil stevneområdet på Festningskaia vil du finne boder med håndverksarbeider, mat, og relevante organisasjoner, serveringstelt og

scene. Fra åpningen på torsdagen til søndags formiddag vil stevneområdet være åpent for publikum med aktiviteter og underholdning for små og store. I tillegg vil det bli arrangert foredrag og utstillinger med tema som jektefarten, havnens utvikling og liknende. På vannet vil det bli rokonkurranse og regatta, samt at alle de vakre båtene vil ligge til utstilling.

Bergen Kystlags visjon er at dette stevnet vil være et solid jubileumsarrangement for Bergen, og at det vil gi mange Bergensere en flott opplevelse av kystkultur, tradisjoner og vår felles fremtid med havet

som knutepunkt. Arrangementet vil ha et sterkt fokus på Vågen, båtene og Bergens maritime historie. Vi er sikker på at byens befolkning og de tilreisende vil oppleve Bergen på sitt flotteste og et maritimt arrangement i verdensklasse.

Bergen Kystlag har den glede å invitere alle våre gode venner i hele Hordaland og landet forøvrig til stevnet.

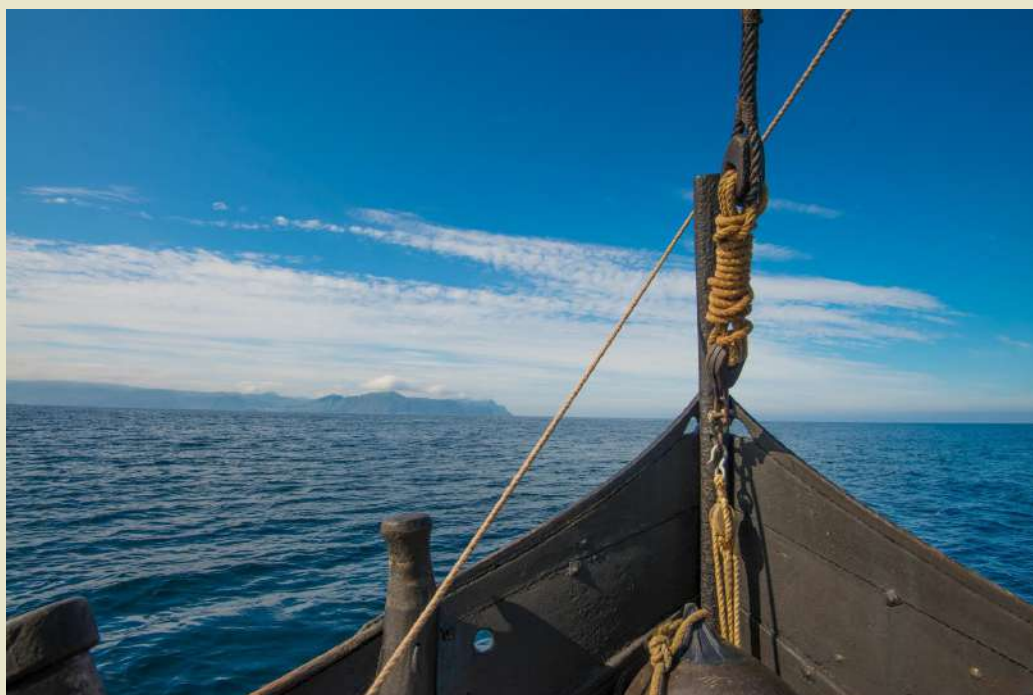
Vennlig hilsen
Aleksander Krzywinski,
Bergen Kystlag

Forbundet
KYSTEN

**Bergen Kystlag
håper mange
tradisjonelle
båter setter
kursen mot
Bergen i
juli 2020.**

**Foto:
Anders Schouw.**

Bergen Kystlag jobber nå konkret å etablere samarbeid Bryggens Museum, der det blir faglige foredrag om blant annet jektefart og med Bergens Sjøfartsmuseum og Norges Fiskerimuseum om aktiviteter for barn og at museene sine utstillinger tematisk kobles til landsstevnet. Vi vil blant annet løfte frem agentbåter, båtbygging og håndverk og ser for oss en handverksgate på Bryggen.

I tillegg er det startet forberedelser for gjennomføring av 2020-utgaven av *Den store Roen* som blir *By Roen*. Bergen sett fra båttøften vil nok være en ny opplevelse for mange. Dette skjer i samarbeid med fylkeskystlaget og andre lokale kystlag.

Vi håper også å kunne tilby havneplass ved flytebrygger til småbåtene innerst i Vågen.

Ellers blir musikk, dans og sosiale sammenkomster selvsagt viktig når Bergen Kystlag og Forbundet Kysten arrangerer landsstevne i 2020. Vi kommer tilbake med mer informasjon etter hvert som ting blir avklart.

Vennlig hilsen
Siri Hanson,
programkomiteen
for landstevnet

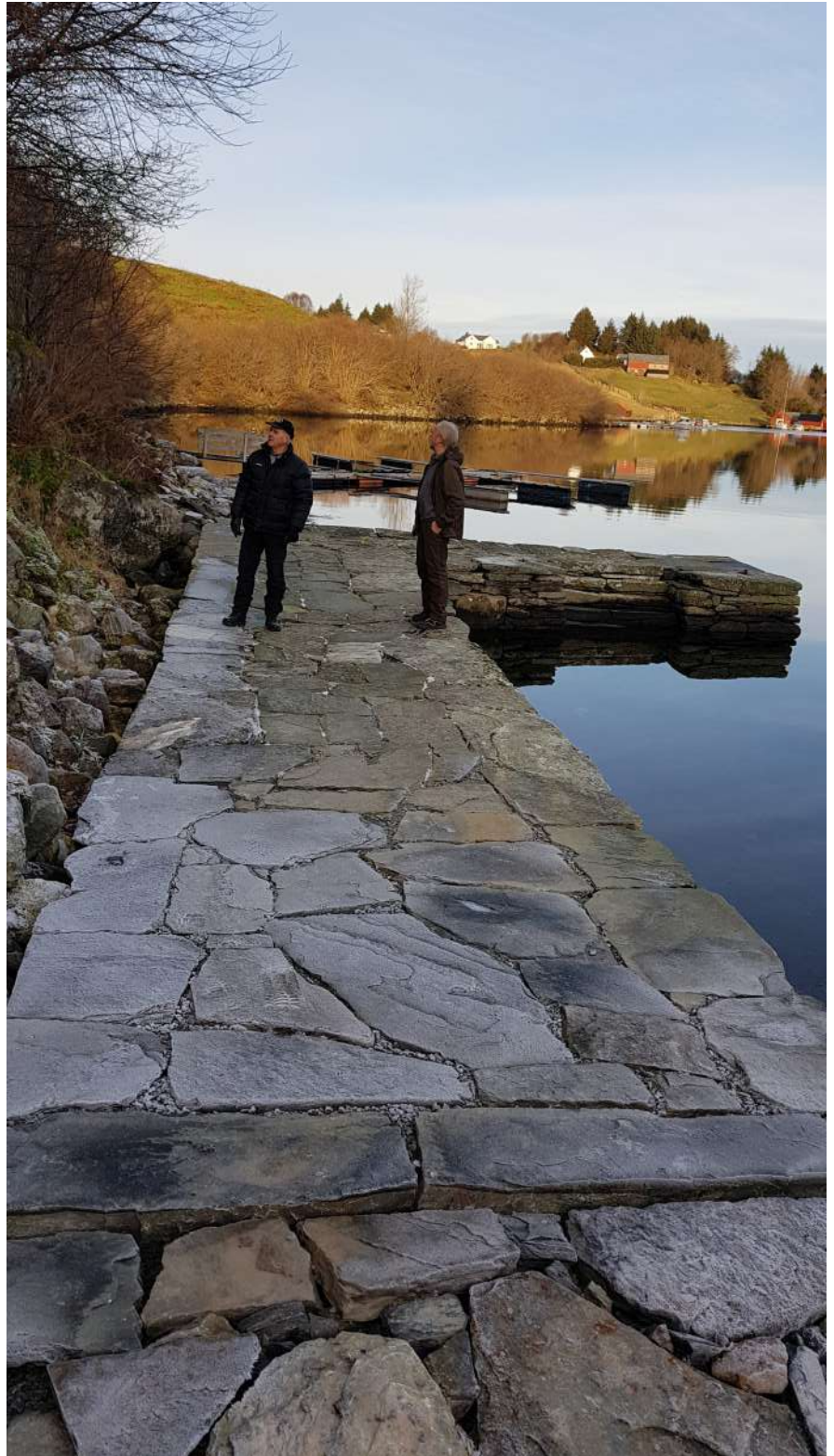

Historien om Prestebrygga og Kirkebåten

Som overskriften antyder er det her snakk om gjenstander som har tilknytning til geistlige aktiviteter, i dette tilfelle fra gammel tid, dvs. 1850 og fremover.

Prestebrygga, innerst inne i den vakre Husebøvågen på Holsnøy i Meland kommune er bygget i stein rundt 1850 og formålet var å betjene sognepresten på Manger i overfarten til Husebø. Dette representerte første etappe på veien til kirken på Herdla, som skriver seg tilbake til 1100 tallet.

Neste etappe var med hest og vogn til Sætre hvor en annen kirkebåt førte presten videre til Herdla, som var den endelige destinasjonen. Lokalt måtte fiskebønder holde naust og kirkebåt for presten, de måtte også sørge for hestetransport fra Prestebrygga over haugen til Sætre. En stor oppgave for fattige fiskebønder! Sognepresten i de tidlige tider var den berømte havforskeren Michael Sars, som sies å ha vært mer opptatt av verden under sjøoverflaten, enn den høyt der oppe og det sies at han fisket med trål på turen fra Manger til Husebø, til ergrelse for de som måtte ro – dra i årene karer!

Det er gjort flott tørrmuringsarbeid på den nyrestaurerte prestebrygga i Husebøvågen.

Prestebrygga som var i forfall ble restaurert i regi av Holsnøy Kystlag med støtte fra Kulturminnefondet og Meland kommune i 2018/19 og fremstår nå i fordums prakt.

(Se også artikkel i Årebladet nov. 2017.)

Kirkebåten som hører 1850. Båten er tjæretil historien, har det nok vært mange av opp igjennom årene fra tiden Herdla kirke hørte til under Manger prestegjeld på midten av 1800 tallet. Av disse kirkebåtene eksisterer det ett eneste eksemplar som i de senere år er ivaretatt av Agnar A. Sagstad og nylig overdratt til Holsnøy Kystlag etter bistand fra Hans. Kr. Bukholm og nevnte Agnar A. Sagstad. Den er nå trygt oppbevart i nøstet ved den gamle Skjelanger Fyrstasjon. Båten er en seksæring av «Oselvertypen», antatt bygget før

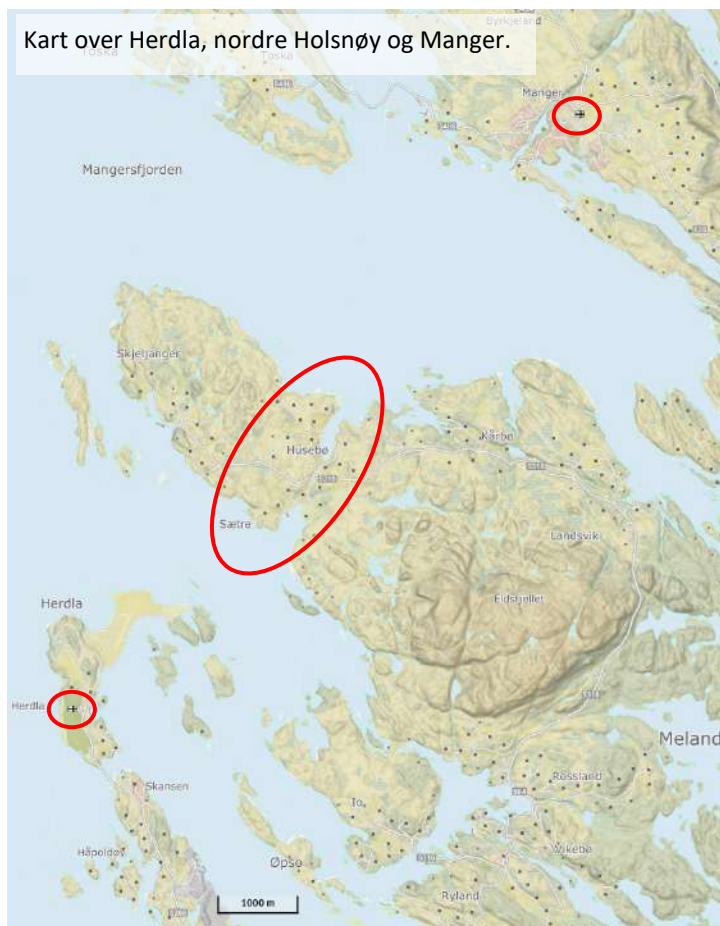
man har en komplett oversikt over alle tidligere eiere.

Prestebrygga ligger i dag til allmenn beskuelse innerst i Husebøvågen og Holsnøy Kystlag har en visjon om at også kirkebåten en gang i fremtiden skal bli utstilt til glede for alle interesserte. Både Prestebrygga og kirkebåten fremstår som unike fortids- og kystkulturminner i Meland.

Hilsen
Jegvan Kaarbø
Holsnøy Kystlag

Seksæring med framskutband og ekstra keipepar på slaget i framskuten.

Kart over Herdla, nordre Holsnøy og Manger.

Vi startet med båtdugnad i april og forberedelser til fisketur med funksjonshemmede. Dette hadde Radøy kommune bevilget midler til slik at vi fikk til to slike turer. Vi leide både skipper Snorre Marøy og den flotte skøyta *Klaus Aas*. Første tur gikk fra Marøy og ut og rundt nordsida på Radøy. En flott og inspirerende tur.

Neste post var Streif 1. mai, som nå er et stort arrangement for oss i kystlaget. Fra å være bare en deltaker av arrangementet er det nå vi som administrerer og driver hele arrangementet. På programmet sto blant annet turer med omviser, ro-knappen, kajaker, kano og seiljoller, torg

Litt fra Keipane Kystlag

med salg av husflidsprodukter, foredrag med Liv Margaret Alver, sjørøvertokt med Kaptein Morgan med mer. En flott dag med masse folk.

På Strandryddedagen 4. mai var vi litt færre enn i fjor, men klarte å rydde fra Sæbø til Kviste. Neste post skulle være Radøy på langs, 12 mai, men grunnet den tørre våren hadde Radøykanalene så å si tørket inn. I stedet tok vi Holsnøy på tvers og startet fra Hestdal og padlet over Storavatnet og Rylandsvatnet til Vikebø. Litt kortere tur enn Radøy på langs, men nydelig tur og kjekt med nye områder.

Helgen 24-26 mai fikk vi æren av å være vertskap da landsstyret til Forbundet Kysten kom til Radøy for å avholde sitt første styremøte og besøk som nyvalgt styre. Vi leide inn minibuss og med meg som sjåfør og Hans-Atle Svennheim som omviser kjørte vi øya på kryss og tvers. På Sletta

Utvandringscenter fikk vi flott omvisning med Lena Eikeland Kutschera. Deretter så vi på Mangerkulturen og funn på Mangersnes. Kjetil Økland fortalte og viste gestene rundt. Videre omvisning på Slippen i Sæbøvågen og lunsj hjå meg. Kjørte de tilbake på hotellet før jeg litt senere hentet de, for middag og kos på Solholmen i Alverstraumen. En flott helg og vi takker for besøket.

Parallelt med dette har vi også arrangert kurs. Et av de var fisker og ro-votter og toving av sitteunderlag. Her har vi kjøpt ull og garn fra Martha Hvidsten på Kviste. Villsau og helst ull som sauen slepper selv. Med disse vottene unngår en å bli kald, selv om de blir våte, og en slipper blemmer. Vi har også holdt grunnkurs i kajakk. Heldige oss har vi flere instruktører som kan holde kurs og dermed dele ut våtkort. Flere kurs kommer!

Sæbøvågen. Atter en vellykka og nydelig tur med oss i Keipane Kystlag.

På familiedagen 8. september leide vi inn to skøyter *Båregutt* og *Klaus Aas*. Dermed arrangerte vi tre ting samme dag, fiskekonkurransen, en fisketur for funksjonshemmede og en fisketur for innvandrere, som vi har fått midler fra Forbundet Kysten for å etablere. Dermed ble de integrert i fiskekonkurransen vår og to av deltakerne forsynte seg av premiebordet. Og for noen premier som ble delt ut. Hotellweekend, trollgarn, fiskestenger, fruktkurver er bare noe. Vi har blitt sponset av lokale personer og næringsliv. Et nydelig vær var med å ramme det hele inn til å bli svært vellykket.

padlet til Fureskjeget. En liten omvisning der, før vi fortsatte og slo leir for natta hjå Nordhordland Padleklubb på Flatøy. Neste dag videre med et stopp i Haltejohanvika før vi tok mat pause på Holmeknappen. Fikk servert verdens beste eplekake og vafler på Knapperiet hjå ho Randi. Neste stopp med overnatting ble på Øpso hjå Vigleik og Monika. For en fantastisk plass de har bygd opp. En innholdsrik lørdag kveld med yoga for slitne/stive kropper, deretter mat og nøstekos med allsang og god prat. Søndag rodde vi videre rundt Skjellanger. Det

omvisning før vi tok en matpause hjå Jegvan på Kaarbø. Etter dette fortsatte vi innom Havrøyna-Gåsevika-Ådland til

Utover høsten har vi flere kurs og aktiviteter på gang. Følg med på facebook-siden vår.

Hilsen
Evy Bjørvik Dame
Keipane Kystlag

Tipping og tjærebrenning

Hausten 2019 fekk kystlaget klår melding. Eigaren av garasjen der kystlaget hadde lagra store stablar med tyrived, ville ha garasjen sin attende. Veden måtte anten takast i bruk eller fjernast. Det hadde blitt ein del ved etter innsatsen i skogen, og den hadde blitt liggjande, klår til bruk,- i fleire år. No måtte snakk måtte bli til handling. Kalendrar vart sjekka. Vêrmeldinga kontrollert. Tabellen for flo og fjære vart henta fram. Og helga 20.-21.september peika seg ut.

Eit par dagar før brenninga, tømde nokre medlemmar garasjen for tyrived. Den blei pakka i sekkar og fylte varebilten som skulle transportera lasten på den smale vegen bakom nausta fram til brennhaugen ved lagshuset Møllo. Garasjeeigaren sendte med ein haug med jernbøylar. Dei skulle vera med i brenninga – sjølv om ikkje alle skjønnte viten med det. Det såg vi seinare.

Vel framme måtte veden sortert igjen. Ved som mangla tyngde, blei sortert vekk til bruk som fyringsved. Ved med bark eller mykje geitved, blei kløyvd og vurdert. Fleire snakka om at det var for mykje innslag av 'tjæretjuvar' til at det kunne verte noko særleg resultat. Dessutan hadde veden vorte liggjande såpass lenge at all tjære og essensar hadde dunsta bort for lengst. Andre meinte at det likevel kunne verta ein brukande fangst, og at tjære ikkje var det som dunstar bort. Den vart liggjande.

Medan arbeidet med å sortera veden skreid fram, utvikla praten seg til ein tippekonkurranse om kor mykje tjære vi skulle få ut av vedhaugen. Dei fleste tippa om lag 2-3 liter. Ein med lita tru, sto fast på 1,5 liter. Han som tippa mest, landa på 4 liter. Han sa seinare at han hadde tenkt å seia 8 liter, men vart skremd av dei

låge tipsa til alle dei andre. Sjølv om han bomma grovt, vart han likevel den som kom nærast.

Tønna som skulle brukast som tjæremile, blei henta fram – ho var lagd til brenninga som skulle gått føre seg året før, men som ikkje blei noko av. Tønna var sagd over om lag 20 cm frå toppen og tilpassa slik at den kunne pressast ned over hovuddelen av tønna og festast. Eit langt røyr var sveisa til spunsen. Når tønna var fylt med ved og snudd, ville røyret leia den varme tjæra som samla seg i botnen av tønna, vekk til oppsamling i bøtter... dersom det vart noko tjære. Det var vi ikkje heilt sikre på at det ville bli.

Det tok om lag ein time å stappa tønna med tyristavar såpass hardt at veden ikkje kunne flytte på seg når tønna skulle snuast. Sidan blei jernstavane brukt til å låse stavane fast og sikra at det blei rom under veden til tjæra som snart skulle flyte – vona vi.

Tønna blei snudd og pakka med sand frå fjæra til oppover skøyten mellom delane. Dette var viktig fordi lufta måtte stengjast ute for at veden ikkje skulle brenne. Varme utan flammor måtte til om det skulle verta tjære. Brenntønna blei tredd over, fylt med fyringsved og tent på. Då var det berre å vente, og passe på at varmen ikkje blei altfor sterk. Ganske kjapt viste det seg at vi måtte leggja blikkplater over tønnene for å dempe farten på brenninga. Det blei såpass varmt at vi frykta for at heile tønna kunne gå i lufta. Toppen av tønna byrja å bula ut av trykket.

På få minutt stod spruten ut av tapperøyet. Først berre damp og vatn, men tjæra var like bak. I løpet av den første timen, var det komen fullt 10 liter lysebrun tjære. På det meste sto tjærespruten ut av røyet slik at samlebotta laut haldast ut frå røyet, ikkje under det. På den neste timen kom 5 liter til, og vi enda opp med 15 liter tjuktflytande, svart tjære etter at massen var kjølt ned nok til å tappast over i kanner. Det var frå den første tønna med 180 liter tyristavar.

Vi lada tønna atter ein gong den 22.september. Denne ladninga med tyri var ikkje av like bra kvalitet som første, og gav berre 8-10 liter. Og endå har vi ved til ei brenning til – og denne er av minst like bra kvalitet som første tønna. Den sparar vi litt. Den vidaregåande skulen i kommunen har uttrykt ønskje om at vi deler prosessen saman med ein av klassane deira – og det gjer vi gjerne.

Men kven vant tippekonkurransen vår? Vi tippa mellom 1,5 og 4 liter tjære ut av lasset med ved. Førebels har vi fått ut 25 liter og reknar no med at siste tønna gjev i alle høve 20 liter. Då ligg det korrekte svaret på om lag 45 liter. Han

som var nærast, bomma med ein faktor på 10. Ingen vant tippekonkurransen. Men vi lærte at det er utruleg mykje tjære i tyri!

Helsing
Thomas Johnson
Austevoll Kystlag

Veteran og ungdom—fungerer det?

Elever som beregner tid og distanse ved hjelp av HSD sin gamle tabell.

Det er noe motstridende i de to ordene, veteran og ungdom. Det sier jeg som må regnes som veteran selv snart. Likevel kan det ikke fornektes at vi veteraner til tider også kjenner oss ungdommelige innabords. I alle år har veteranbåtmiljøet slitt med rekruttering av unge. «Vi blir bare eldre og eldre» er en gjenganger i miljøet. Jeg mener det er naturlig at rekrutteringen er lav. Jeg er overbevist om at det å ha en relasjon til fartøyene og det de representerer av kulturhistorien vår, er en forutsetning for å involvere seg i veteranbåtmiljøet. Hvor ofte har vi ikke hørt veteranbåtentusiaster si: «Det var den båten vi tok til byen når vi skulle til tante Olga» eller: «Den gikk forbi barndomshjemmet mitt i alle år og jeg sovnet til motorduren». Vi fikk også høre: «Min bestefar som jeg var så glad i, var skipper om bord».

Min påstand er at det som oftest er et bånd, en historisk forbindelse som en tar opp igjen, når en engasjerer seg i

miljøet. Norge er spekket med frivillig arbeid for alt mulig. Det må være en grunn til at en er villig til å bruke av sin dyrbare tid til dugnadsarbeid på gamle, råtne, rustne og illeluktende skuter. Pikke rust, rydde, vaske eller fortelle båttens historie til halvengasjerte gjester for n-te gang må være *forankret i en grunn* for å engasjere seg. Det er færre og færre som har slike historiske forbindelser eller historiske grunner. Det er ikke så mange igjen som har fulgt båten til byen, hatt den i rutefart foran gutterommet eller hatt en far som var skipper om bord. De det gjelder er blitt gamle, om vi vil innse det eller ikke. Det er om å gjøre å få nye folk om bord og skape nye forbindelser. Kanskje er nettopp *det* grunnen til at Øyvind Konglevoll var entusiastisk da jeg tok kontakt for å høre om vi kunne få praksis i skipsarbeid for våre elever på Bergen Maritime videregående skole. Jeg fikk et entusiastisk svar. Det var bare å komme. Elevene er på VG2 nivået og er 17 år

gamle. Hvert skoleår starter vi opp med et nytt kull på Vg2 maritime fag.

Skoleåret 2017/2018 var første gang jeg kom med elevene. Det var senhøsten 2017. Mange har liten eller ingen jobberfaring. Noen har vokst opp i en leilighet uten verktøy, mens andre har vært mye på sjøen i småbåt. Det er ganske enkelt stor sprik i erfaring og kunnskap blant våre elever. Noen har en klar formening om at de skal bli skipper eller chief på en PSV eller fiskebåt. Andre vet ikke hva en hekk er og har aldri tatt i et tau. Det er en slik blandet flokk jeg kommer tuslende med på kaia når jeg kommer til veteranbåtene.

Vi ble tatt imot om bord i *Stavenes*. Der ble elvene møtt av Konglevoll og fikk en innføring om veteranbåtene. Elevene ble inndelt i grupper og de jobbet med tildelte arbeidsoppgaver. En elevgruppe ble satt til rustpikking og en annen til å male eller vaske. Alle får en veteran som har ansvar for å følge de opp, mens jeg går litt imellom postene.

Første lunsjpause fikk elevene påspandert skoleboller og suvenireffekter. Noen av elevene syntes det var veldig stas å få en *Stavenes*-caps. Etter lunsj bar det tilbake til arbeidet.

En elev har funnet en fin plass i baugen av Granvin og ser ut til å nyte sjømannslivet.

Stord var også velvillige til å ha elever med på dugnadsarbeidet sitt. Skoleåret 2017/18 var elevene delvis på *Stord* og på *Stavenes* en torsdag i uken etter lunsj. *Stord* lå på Holbergskaien, mens *Stavenes* lå på Skjøndal. For meg var det vanskelig å være to steder samtidig, men det var viktigere at elevene ble delt slik at de ikke gikk opp på hverandre på *Stavenes*. På slutten av året ble alle maritime elever invitert med på pinsetur til Tela-våg med veteranbåtene som takk for innsatsen gjennom skoleåret. En flott dag på fjorden ble det, og raust gjort av veteranbåtene.

Skoleåret 2018/2019 ble elevene introdusert til veteranbåtmiljøet gjennom en tur 14. september. Hele skolen med alle elever og lærere var med til Garnes med veteranbåter, så tog til Midttun og veterankjøretøy tilbake til sentrum, eller motsatt vei. Slik fikk vi en fantastisk tur i nærmiljøet

Fem elever fikk ha med lettsyklene sine med til Norheimsund om bord på dampskipet *Stord I*.

De nye maritime elevene ble introdusert for veteranbåtene

Jeg opplevde det som litt lettere å introdusere praksisdager på skutene når eleven faktisk hadde vært med på tur. Vi kom tidligere i gang på høsten og siden *Stavenes* var på Dåfjorden var alle elevene på *Stord*. Praktisk skipsarbeid ble lagt til tirsdager, siden mannskapet ba om at elevene kom på den faste dugnadsdagen. *Stord* er et stort skip og det går fint å spre elevene på oppgaver rundt på skipet. Alle var i arbeid med varierte oppgaver. Det var godt for meg

**MS Granvin —
veteranbåt og
opplæringsarena.
Foto:
Kjell
Magnus
Økland.**

som lærer å ha elevene samlet så jeg kunne følge de opp tettere.

Skoleåret 2019/2020 er godt i gang. Både *Stord* og *Granvin* skulle til Hardanger fartøyvernssenteret der de skal jobbes på i vinter. Det var en flott anledning for oss å være med på å flytte båtene. 3 september stilte to klasser på kaien for å være med *Granvin* til Leirvik. En Tip klasse VG1 elever var med som gjester, dette hadde en fin hensikt. En slik tur kan rekruttere nettopp disse elevene til VG2 maritime fag. Den maritime klassen gikk halvtimes vakter slik at alle fikk prøve de forskjellige postene som ror, utkikk, navigasjon, dekkarbeid, maskin og byssetjeneste. Mat ble lagd og servert av elevene og det var flott å se hvordan elevene nøt å servere mat til og sitte og spise sammen med veteranene.

Fra Leirvik reiste klassen hjem etter en fantastisk dag i strålende vær ned gjennom

Austevoll og Nyleia. Neste dag fikk vi en ny klasse om bord som gikk *Granvin* inn til Norheimsund. Nå var utkikken viktig for å oppdage fergene før de dukket opp i skodda. Radaren gikk og elevene fikk en realistisk dag i dårlig vær på sjøen. 23. september var det *Stord* sin tur til å gå inn til Norheimsund. De ville starte grytidlig og alle elvene var om bord før klokken 07 00. Noen hadde kommet med lettsykkel helt fra Vossetraktene for å nå fram så tidlig. Jeg er imponert over elevene. Ungdommer har en annen døgnrytme enn veteraner og trenger mye søvn, men dette klarte de. Det sier litt om hvor motiverte de var. Moro var det med 5 lettsykler som dekkslast på *Stord*. Der som vi skal få til vanlig skipsarbeid på fartøyene i vinter må vi altså legge noen skoledager til Norheimsund og det blir kanskje vanskelig. Å flytte båtene tilbake til Bergen til våren håper jeg i alle fall elevene får være med på.

Det var litt interessant å oppsummere samarbeidet i de tre skoleårene vi nå har hatt og se at årene er blitt så forskjellige. Vi har klart å få til hensiktsmessige opplegg tilpasset både skolens og veteranbåtens behov, mye takket være velviligheten i veteranbåtmiljøet og min gode kollega som er suveren i å få timeplanen til å gå opp. Det skal bli spennende å se hva vi får til framover.

Den første yrkeserfaringen Stort sett har det gått smertefritt, men det er klart at Bergen maritime videregående skole fokuserer på praksisen til eleven og at den er god og i henhold til HMS. Båtene prioritet er å få gjort unna arbeidet på en god og effektiv måte. Samtidig tror jeg at rekruttering til mannskapslisten bør være 1. prioritet til fartøyene når de har elevene om bord.

Noen ekstra engasjerte og ivrige elever er blitt påspandert krise og passasjerhåndteringskurs av *Granvin* når de har vist interesse for å bli med i dugnadsmiljøet. Det er veldig

raust gjort. Tre ungdommer er nå på mannskapslista på *Granvin*. En annen elev har knyttet seg til *Stord* og har lettmatros status. Det er ikke mange, men disse unge sjøfolkene kan bli viktige for rekrutteringen til veteranbåtmiljøet framover.

For oss som skole er det vel så viktig når en elev kommer tilbake etter endt utplassering på PSV og sier at han er så glad for praksisen på veteranbåt. Den gjorde han mer forberedt på hva som kunne møte han når han kom på båt og hvordan han skulle takle det.

Jeg er imponert over villigheten og imøtekommenheten som veteranbåtmiljøet har møtt skolen på og hvordan de har tatt imot elevene. Det skal bli spennende å se hva vi får til videre, for det ligger mange spennende muligheter i koblingen mellom veteran og ungdom.

På Facebooksiden til Bergen maritime videregående skole ligger det innlegg fra dugnadene våre om du har lyst til å se hva arbeidet til elevene gikk ut på.

Hilsen

Eva Cecilie Holm

Faglærer

Bergen Maritime VGS

Kanaldagane på Bømlo

Kanaldagane 2019 blei en stor suksess. Sidan 2001 har Kanaldagane ved Kuleseid-kanalen på Bømlo vore ein årlig tradisjon. Årets utgåve hadde værgudane på si side, det var flott vær hele helga. 14 skøyter og veteranbåter låg fortøyd langs kanalen. Desse kom mellom anna frå Hauge-sund, Fusa, Høylandsbygd og Ålfjorden pluss noen lokale skøyter.

Lørdag og søndag var det hoppeslott og Elias båt for unge-ne. Bømlo Dykkerklubb hadde akvarium med levande fisk i. Det var mange med eigen stand som fokuserte på kystkultur, som for eksempel ullprodukt og knivsmeder. På Bømlo Kystlag sin stand romma vart det klinka ferdig en Osolver fra Tysnes og køyrt fleire veteranmotorer. Fredagskvelden var det quiz i teltet.

Lørdag var det mye underhaldning i teltet og kvelden blei avslutta med dans med bandet Gunslingers.

Søndag startet med gudsteneste. Presten blei rodd på tradisjonelt vis gjennom Kuleseidkanalen. Avslutninga skjedde søndag kl 1700.

Bømlo kystlag ønsker alle som vil være med på kanaldagane velkommen enten med båt eller landeveien. Det er fem lag som står saman om å organisera Kanaldagane: Bedehuset, Trekloveren, Sportsklubben, Bømlo Sportsdykker Klubb og Bømlo Kystlag.

Mvh
Magnar Skålevik
Bømlo Kystlag

Scottish Traditional Boat Festival

Vest i havet med Forbundet KYSTEN

Det er som å koma heim, det å koma til frendane våre i vest. Slik kjennest det. Men det er jo ikkje så rart at det er slik. Banda vestover går langt tilbake. Ei tusenårig historie. For oss her vest har utferdstrongen alltid vore der, og det bar som oftast rett vest. Seinare, i krigsåra, vart forbindelsane vestover særst viktige. Det er få som ikkje kjenner til transportane over Nordsjøen til og frå Shetland. Fram og tilbake over Nordsjøen gjekk ferda i små og store båtar. I færingar og dekkafiskebåtar. Frendane våre på Shetland, men også i Skottland var klare til å hjelpe oss.

Me har høyrte på historier frå bestefargenerasjonane som dreiv fiske ved både Shetland og Island og andre stader rundt Nordsjøbassenget, som kanskje låg landfaste, provianterte og

gjekk på dans på lokalet på øyane der vest. Hå frendane våre frå langt tilbake.

I nyare tider har me delt arbeidsplassar i Nordsjøen på plattformer og offshorefarty. Jobba saman i kvarandre sine sektorar der ute i havet som bind oss saman. Saman også i landbaserte service/- og leverandørbedrifter i Stavanger, i Bergen, i Aberdeen, i Florø, i Edinburgh. Skal du med flyet til Færøyane frå Bergen ein fredag, møter du gjerne oljearbeidarar som skal heim. Gjensynsgleda er stor i andre enden av reisa, på flyplassen i Vágur der barnefamiljar står spente og ventar på far eller mor som kjem heim frå jobb.

Den vesle byen Portsoy nord i Skottland var ein gong ein fiskeriby. Med fiskebåtar og

fiskemottak. Arbeidsplassar for mange. Som mange andre liknande stader rundt om Nordsjøbassenget. Heilt til Thatcher-regjeringa fann ut at det var ein god idé å stenga ned fiskemottaka både her og i mange andre småbyar i Skottland. Dette var ikkje gode nyheiter for folket i Portsoy, med dei effektane som kom i kjølvatnet.

Så for 26 år sidan, vart «Scottish Traditional Boat Festival» starta. I kjølvatnet av festivalen har den ein gong livlege byen vakna til live igjen og det er ting på gang som gir samhald og nokre inntekter. Eit gammalt lakseslakteri har vorte restaurert. Ein heil etasje er via museum som viser laksefiskeri, foredling og hamnehistorie. Andre høgda er i bruk av frivillige organisasjonar og vert brukt

Øvst:
**Sekskeipingen Knuten m/
mannskap frå Stokk og
Stein i Bremanger
helsar ved ankomst
på floa i Portsoy.**

Midten:
**Skiffs klare for kapproing
i det opne farvatnet
utanfor Portsoy .**

Nede:
**Tove A. Hjellnes og Ingunn
Vardøy klare til å ta i mot
publikum på Forbundet
KYSTEN sin stand.**

Motsatt:
**Isabella Fortuna til kais
i Portsoy. Alle fotos:
Tove A. Hjellnes**

til alt frå konsertar i regi av folke-
kemusikk-klubben til teater og
seminar. Også ei strikke- og
spinnegruppe finn du her kvar
mandag. I eit eldre bygg frå
1700-talet, rett vest for byen på
ei vakker strand, i det som var
produksjonslokale for seglma-
karar, linarbeidarar og reipsla-
garar, er det no overnattings-
stad for turistar. Midt i sent-
rum av gamle Portsoy ved si-
dan av ein gamal original pub,
finn du ein båtbyggerverkstad.
Du finn ein hyggeleg ung båt-
bygger her, med båtbygger-
utdanning frå Sør-England,
samt ein fin gjeng med frivillige
medarbeidarar.

For båtar og kapproing har vor-
te ei stor greie i Skottland. Det
vert bygd rimelege plywood-
båtar i store mengder. Fargerike
og friske «skiffs». Det vert
danna roklubbar og det vert
kapprodd. Ute i det opne havet
langs kysten. Årane er nok stort

**Ingunn med to av karane
frå Isabella Fortuna,
som så gjerne vil koma til
Forbundet Kysten sitt lan-
stemne i Bergen i 2020.**

Foto Tove A. Hjellnes.

sett ikkje slik me er vande med her på Vestlandet, fine og smidde etter alle kunstens reglar til å skli gjennom sjøen som mjukt smør. Nei, med store auge kan me innimellom sjå plywood-bitar spikra fast på noko som kanskje kan minna om ei åre. Men her er det ikkje båtbyggertradisjonar slik me er vande med som er det viktigaste. Nei – det viktigaste her ligg i sjølve roinga. Kunsten å ro – og gjerne ro fort – konkurranseroing altså! Har me noko å læra her? Sjølv sagt – gleda over det å ro.

Festivalen i Portsoy vert planlagt etter når det høver best med flo og fjøre ei helg i slutten av juni. Det er triveleg å tilbringa denne helga her. Festivalen har oppimot 20.000 besøkande, og det er så mange som er så begeistra over å kunna prata med den nokså små norske delegasjonen frå Forbundet KYSTEN. Då kjem fortellingane om familiar som har norske inngifte eller omvendt. Busett i Skottland eller Norge. Eller dei som har jobba i Norge for lenge sidan, eller i fjor. Praten går laust om felles ord for så mange gjenstandar, og ikkje minst uttrykk på båtar og andre sjømannsuttrykk. I ein av nabobyane til Portsoy, Buckie, var det i 1940-45 eit område som var kalla «Little Norway» - her budde mange frå Norge i krigsåra. Nokre hadde hamna her via Shetland, andre hadde vore på fiskeri i Nordsjøen då krigen braut ut, kom til Buckie,

og dreiv fiske her ifrå. Dei fleste drog heim igjen til Norge. Nokre i løpet av krigen på oppdrag, andre drog tilbake då krigen enda. Enda nokre andre drog aldri tilbake då dei fann seg ektemake i Skottland og vart verande av den grunn. Banda er sterke, likeså forteljingane.

Frå litt lengre nord i Skottland har me vorte godt kjende med kjekke folk som kjem til Portsoy med den gamle fiskebåten «Isabella Fortuna». Desse er knytt til Wick Society og Wick Heritage museum. fiske- rimuseum. Dei ynskjer seg venskapsmuseum og/- eller venskapskystlag eller venskapsbåtar. Gjerne frå Vestlandet. Og mannskapet om bord i «Isabella Fortuna» har store forhåpningar om å koma til Forbundet KYSTEN sitt Landstemne i Bergen i 2020, og jobbar med finansiering for dette. Om dei ikkje kan klare å få båten over, vil dei gjerne koma også utan den.

I år på festivalen hadde me Forbundet KYSTEN-stand ved sidan av «Wick Society». I andre enden av teltet var gode na- boar frå Shetland. Frå

«Shetland Boat Week» og Unst Boat Haven. Dei ynskjer seg besøk frå Norge til sin festival på Shetland. Det burde ikkje vere så vanskeleg å få til. Det tar vel knapt ein liten time med fly å koma seg dit. Kunne ein fått med ein færing over dit også, hadde det vore gull verdt. Eller nokre større båtar?

Festival-leinga i Portsoy ser også gjerne at det kjem fleire gjestar frå Norge denne festivalhelga i juni. Gjerne med båtar. Mindre båtar som ro/- eller seglbåtar er veldig interessante. Museum, lag eller organisasjonar. Båtbyggerar eller andre tradisjonshandverkarar. Alt kystrelatert frå Norge, gjerne frå Vestlandet, kan vere interessant å få vist fram.

Ein ting er i alle fall sikkert - me er ynskja – sterkt ynskja og velkomne på andre sida av Nordsjøen. Hå på våre gode frendar der vest. Ta gjerne kontakt med Tove eller Ingunn om du er interessert i å fara vestover.

Helsingar frå Tove A. Hjellnes og
Ingunn Vardøy frå landstyret i
Forbundet KYSTEN

Tove: keipen@online.no

Ingunn: vardoy@icloud.com

«Liv i gamle naust og sjøhus» - tema for Kystlagsseminaret 2020

**Oppe: Saltebua i Trellevåg –Trellevik Kystkultursenter.
Nede: Naustmiljø i Hope, Skogsvåg på Sotra. Begge foto: Ingunn Vardøy.**

Forbundet KYSTEN arrangerer landsdekkende kystlagsseminar på Vestlandet våren 2020.

Sett av dagene i kalenderen.

Hvor: På Panorama Hotell & Resort på Sotra .

Når: Fredag 17. april – Søndag 19. april 2020.

Med bakgrunn i rapporten som NIKU nylig har laget for Riksantikvaren, som viser at 6 % av landets naust og sjøhus forfaller årlig, vil tema for helgen være:

- Historikk rundt naust og sjøhus og deres tidligere rolle
- Hva er dagens situasjon med disse kystens bygninger?
- Hva kan vi gjøre nå? Nye muligheter.

Vi ønsker å finne ut av hva Riksantikvaren ønsker å gjøre med forfallet av naust? Hva kan Forbundet Kystens engasjement i naust være? Hva kan vi som kystlag gjøre? Og hvilke økonomiske muligheter finnes for å nå våre ønsker og mål?

Fagpersoner fra NIKU (Norsk institutt for kulturminneforskning), Riksantikvaren, Sparebankstiftelsen, samt flere andre innenfor feltet, vil være til stede med innlegg på konferansen.

Vi legger selvfølgelig også inn tid til befaring av naust og sjøhus på Sotra i løpet av helgen.

Ytterligere informasjon kommer etterhvert som det er klart. Vi treffes på Sotra i april 2020!

Velkommen!

Hilsen Forbundet KYSTEN

v/Per Hillesund, generalsekretær

Motorisert havfæring frå Øygarden

Kystmuseet i Øygarden har i år sett i stand ein færing frå Øygarden. Båten viser korleis havstrilane ville ta den tradisjonelle havfæringen med inn i motoralderen.

Båten er truleg bygd like før andre verdskrigen. Det er ikkje kjend kven den fyrste eigaren var, men Magnus Martin Fjelstad (f. 1919) frå Tjeldstø kjøpte båten under andre verdskrigen. Han brukte den til fiske og sommarbåt.

Ein gong på 1970-talet bygde han den og sette inn ein J.A.P.-motor. Men båten har truleg vore mykje køyrd med påhengs lenge før dette, i alle fall har båten stativ for utombordsmotor, noko den framleis har.

Båten er i dag eigd av Kystmuseet i Øygarden. Det siste året har museumshandverkarane Asbjørn Toft og Tor Bjørge gjort eit større vølingsarbeid på båten, mellom anna er sett inn nytt stykke på kjølen og stilken. Det er òg reparert fleire bordsprekker. Av di originalmotoren ikkje eksisterer har båten i

2019 fått sett inn ny motor, ein 2 hk Briggs & Stratton med vridbar propell. Båten gjer god fart, men ein merkar òg godt at ein slik båt er sårbar for vibrasjonane som kjem frå motoren.

Helsing Tor Bjørge, Kystmuseet i Øygarden

Stig Morten Frøiland styrer kursen medan båteigar Per Otto Svendsby er ståande maskinist. Motor: J. A. P. Model 3, type 1. Fart: 4,8 knop. Foto: Kjell Magnus Økland.

Motorfæringen R7964 «Jon og Lars»

Per Otto Svendsby har i år fått i stand motorfæringen «Jon og Lars». No er båt og motor klar for fisketokt i Vattlestraumen.

Jon Sivertsen (1913-1989) og Lars Kristoffer Amundsen (1915-1973) var to gode naboar og kameratar i Storavadvika, ved Hilleren i Vattlestraumen. Jon var røyrleggjar på Haakonssvern og Lars var smed og brannmann. Dei var blant dei fyrste som bygde seg hus og naust i Storingavika og hjalp kvarandre på alle måtar. Båe var ivrige fiskarar og båtbrukarar, og dei hadde kvar sin motoriserte færing. Båtturen gjekk gjerne til Kobbelleia og nordsida av Bjorøyne.

Eg spurde ein gong Lars kvifor Jon sin båt var litt raskare. I alle fall kom han som regel fyrst heim. Lars svarte at det

sikkert var fordi Jon hadde litt større propell på båten sin. Men eg hugsar óg at Lars fekk den største fisken, ei lange som hang frå taket og nesten ned i golvet i vaskekjellaren til Lars.

På 80-talet gjekk båten til Lars i tusen bitar då ein sprengstein kom gjennom naustetaket, men den gamle J.A.P.-motoren vart ikkje skadd. Båten til Jon vart etter kvart sett i naustet og den gamle Briggs & Stratton-motoren vart teken ut, på grunn av problem med omstyringa.

Sjølv hadde eg overteke huset og naustet til Lars. I 2011 pus- sa eg opp og starta den gamle J.A.P.'en, som er ein ein- sylindra 150 kubikks motor som i fylgje brosjyren yter 1,75 britiske hestekrefter. På same tida kjøpte eg Jon sin gamle båt, som stod med ledig mo- torstilk. Etter lang tids mod- ning kom det i år fart over ar- beidet, ikkje minst takka vera god hjelp frå Bjarne Engen. Me fekk kobla båten til Jon med Lars sin motor, og dei trivst utmerka saman.

Helsing
Per Otto Svendsby
Medlem i Bergen Kystlag

Vi fekk, bokstavelig talt, DEN STORE ROEN i det flotte øyriket mellom Klokkarvik og Hjellestad.

Den Store Roen 2019

Sund Kystlag inviterte til DEN STORE ROEN 15. og 16. juni. Og vi starta på Buarøy der Bergen og Omland Friluftsråd har laga nye bryggjer. 13 robåtar kom og gjorde seg klare til spennande rotur. Før start fortalde Johannes Høyland om Buarøya sin historie som tollstasjon på 1700-talet. Seinare blei stasjonen flytta til Bukken.

Roturen gjekk innimellom små og store holmar, forbi fine små badeplassar, gjennom trange sund, inn i smale vikar og til handels- og skjenkestaden Bukken. Denne vesle holmen ligg i det som før heitte Grøningasund. Dei historiske bygningane er velhaldne og står som for 200 år sidan. Her var det tollstasjon, handel og skjenkestove før skip og båtar vart motoriserte. Lun hamn, nattely og brennevin freista til ein stopp, gjerne og for å venta på bør nord til Bergen. Brennevinet gjorde at fleire såg djevelen lys levande utpå natta. Så presten i Klokkarvik måtte tilkallast for å «utdrive» satan gjennom eit kvisthol i golvet der det etterpå var svimerke.

Vi vandra rundt i urtehagen, kjente lukta av ramslauk og studerte dei oppmurte fiskekumane som sikra at dei hadde mat til gjestene.

Sidan rodde vi innom fleire holmar og gjennom sund på nordsida av Lerøy og inn i den lune Nordrevågen. Derifrå gjekk vi gjennom utmarka og opp til gardane på vestsida. Lerøy hadde eigen skule fram til 1971. Sidan måtte ungane over Lerøyosen til Klokkarvik. No er gamleskulen blitt grendahus for Lerøyfolket og dei mange som har hytte på øya. Der slo nokre av roarane opp telt, andre fekk innkvartering hos Inger Johanne Lerøy i hytte og hus. Gjestfrie folk på Lerøy! Bra å få husrom sidan natta baud på ein del regn. I grendahuset vart det mat

og drikke og god stemning. Søndag morgon letna regnet. Og då vi igjen sat i båtane våre kom sola fram att. No rodde vi mot austsida av Bjelkarøy. Eit par korte stopp på vegen med historie før vi gjekk i land på Bjelkarøy. Der var det fleire som blei med ein rundtur med god informasjon om fortid og notid. Ei vakker øy, som håpar på bru over det smale sundet til Hjellestad. Etter dette rodde eller segla dei båtane kvar til sitt. Sund Kystlag vil takke alle som blei med på roturen. Vi vart så inspirerte av entusiastiske deltakarar at vi kunne få lyst til å ro turen kvart år. Ta godt vare på robåten din, og meld deg på neste gong det er DEN STORE ROEN.

Jarle Sælensminde, Sund Kystlag

Prinsippskisse for fellesnaustanlegg, gjerne plassert midt i bygda eller byen. God tilkomst og snuplass for bil med båthengar. Praktisk sjøsetjingsrampe utanfor alle nausta. Eit godt utgangspunkt for aktivitet på vatnet.

Fellesnaust for tradisjonsbåtar

Korleis kan me ta tradisjonsbåtane med oss inn i framtida?

Fellesnausta må ha

- gode sjø- & landsetjingstilhøve
- vera nært attraktivt farvatn
- god veitilkomst
- vera nært kollektivtrafikk
- ha snuplass for båthengar

Nausta sikrar båtene mot sol, nedbør, tidevatn og anna væte, men kan elles vera nokså enkle i forma. Kvar båt sitt tilfar ligg lagra på bjelkane over båten: årer til roing, ausekar, ror, liten rigg/segl for tursegling og større rigg/segl for sports-segling.

ULIKE BÅTSTORLEIKAR

Kvart anlegg bør ha båtar i ulike storleikar slik at både den som er åleine og større grupper kan vera utpå. Båtar i same storleik i same anlegget bør byggast nokså einsarta, noko som er viktig ved tevlingar. Båtbyggjarane får dermed eit samfunnsoppdrag: å bygga tradisjonsbåtar til folket. Skall eit naustanlegg få ei effektiv etablering bør det koma på plass 10 båtar i løpet av eitt år.

FINANSIERINGSMODELL

Det trengst ein ny økonomisk modell der det offentlege tar eit steg fram og fullfinansierer

- produksjonslokale
- løn til båtbyggjarar/lærningar
- driftsmidlar for båtbyggjarane

Slik får Norge vidareført byggetradisjonen for alle tradisjonsbåtane. Båtkjøparane dekkjer kostnadene til materialar, båt-saum, beslag, segl, tauverk, skruer, dekksutstyr og smurning. Slik får kjøparane eit eigarforhold som er vesentleg for at båtene over tid skal få bra stell. Med fullfinansierte båtbyggjarar kan ein jamstilla prisane på norske tradisjonsbåtar, uavhengig av type og byggetid. Prisen kan då justerast til eit nivå som tilsvarer moderne, serieproduserte båtalternativ i same storleik. Det offentlege bør òg yta midlar til etablering av fellesnaust, slik at det kan etablerast minst eit anlegg årleg innanfor kvar båttradisjon.

DRIFT AV BÅT OG NAUST

Grunneigar der fellesnausta står kan godt vera kommunen, museet, idrettslaget eller ein annan allmenntilgjengelig aktør. Båtene kan vera eigd av ein eller fleire opne, demokratiske organisasjonar, gjerne tilknytte roforbundet, seglforbundet, Forbundet Kysten eller DNT. Driftsorganisasjonen syter for tilsyn, båtstell og forsikring. For å sikra inntekter til dette er truleg ei viss brukarbetaling naudsynt.

BÅTBRUKARANE

Fellesnaust er attraktivt for mange brukargrupper i ulike aldrar:

- uteskule / trening / tevling
- lagbygging for næringsliv
- rekreasjon / helse
- grøn opplevingsturisme / fiske
- integrering av nye landsmenn
- kulturbasert omvising

Fellesnaust gjer oss:

- lavterskel-møtestader i både bygd og by
- fremjer fellesskap, naturopplevingar og folkehelse gjennom fysisk aktivitet i naturen
- kan samkøyrast med offentlege satsingar på immateriell kulturarv, handverk, turstiar, sykkel og sjøvit

Les meir og sjå videoar på www.fellesnaust.no

Helsing
Kjell Magnus Økland
Kystkultur.no!

epost: isk@norveg-sognefjord.no
www.facebook.com/indresognkystlag

Prosjektet storbåten «Mari-Jens»

Storbåten

«Mari-Jens»

ei gåve frå Sogndal kommune. I regi av Indre Sogn Kystlag skal «Mari-Jens» båten skapa aktivitet og avla kunnskap om bruk og vedlikehald av eldre opne båtar. Denne båten vart bygd i 1880-åra. Det er ein typisk såkalla føringsbåt som vart rigga med råsegl og 2 par årar, slik dei bygde båtar på Henjesanden på Syrstrand. Å ta vare på klinkbygde båtar frå eigen fjord er eit prioritert felt i Indre Sogn Kystlag. Det skal særleg vektleggjast å få båtane si kultur-historie formidla til born og unge. Storbåten er ei gåve frå 2015, gjeve av familien Helge Fimreite frå Nornes.

Den 5. mai 2015 vart båten frakta frå Nornes til basen vår på Kaupanger. Laget gikk i gang med eit forprosjekt der skroget ble målt opp, burdert og reingjort. I tillegg vart skroget og båtsaumen testa. Ror, mast og råsegl vart målt opp og alt var i dårleg forfatning. Informasjon frå forprosjektet var viktig som bakgrunnsmateriale for vår søknad om støtte frå Kulturminnefondet. I samarbeid med båtbyggjar og kursleiar Øyvind Hatlevoll på Ornes Båtbyggeri er det halde kurs med støtte frå Studieforbundet Kultur og Tradisjon. Dugnadsarbeid er utført i over 440 timar og restaureringsarbeid av storbåten har pågått i 4 år. Slik båten står no på land er den skikkeleg restaurert med delvis heilt nytt treverk.

Målet for Indre Sogn Kystlag er å kunne ha nye kurs i 2019/2020 for å læra å rigge båten med ror, mast og råsegl ferdig til neste sommar. Draumen er å segle båten frå Kaupanger til Vågen i Bergen for å delta på Forbundet KYSTEN sitt landstemne i juli månad 2020.

For å få storbåten heilt ferdig med mast og segl til neste sommar, er me så fri at me ber om ei penge-gåve til Indre Sogn Kystlag.

Send gåva di til konto—
nr. **3730 05 23456**
eller VIPPS nr **115814**

Sjå ein større artikkel om Mari-Jens-båten i Årebladet frå mai 2018.

Fin Nordfjorðfæring til sals

Færing med årer, tiljer og tofter til sals. Pris: 5000 kr. Dette er ein lett-rodd båt som står i naust på Hisarøyna i Gulen. Kontakt Reidun Nyhammer, 48069547, for meir info.

Aktivitetskalender 2020

Eit førebels oversyn over aktiviteten, denne lista er ikkje komplett.

For oppdatert liste sjå www.kystkultur.no!

Meld gjerne inn aktivitetar der!

17.—19. april: Landsdekkande kystlagsseminar om naustog sjøhus

Stad: Panorama Hotell på Sotra

www.kysten.no

Arr. Forbundet Kysten

9. juni: Torgdagen i Bergen

www.torgdagenibergeren.no

Arr. Torgdagen i Bergen

14-16. juni: Hardanger Trebåtfestival

www.trebaat.no

Arr. Hardanger Trebåtfestival

16-19. juli: Forbundet Kystens Landstevne, Bergen inkl. Den Store Roen

www.landsstevnet2020.no

Arr. Bergen Kystlag og Forbundet Kysten

8-9. august: Oselvar-NM på Hjellestad

www.hjs.no

Arr. Hjellestad Seilforening

Frå Kystsogevekene til Kystkultur.no!

Nytt namn

25. april 2019 vedtok representantskapet samrøystes nytt namn: Stiftinga Kystkultur no!

Det nye namnet markerer adressa til heimesida, som er stiftinga sitt andlet utad, medan no! óg spelar på at det handlar om å løfta fram det som er aktuelt kring kystkultur for tida.

Nytt formål

Stiftinga Kystkultur no! er ei ikkje-næringsdrivande stifting med føremål å stimulere og verke som pådrivar og fagleg instans for utvikling av kyst-

kulturtilbod og koordinering av kystkultur i Vestlandsregionen.

Ny nettside

På www.kystkultur.no finn du løpande oversyn over kystkultur-arrangement frå 30 kommunar på Vestlandet frå Sveio i sør til Stadt i nord. Vidare finn du andre kystkulturprosjekt, multimedia, reportasjar og sosiale media.

Kystkultur er sunt—året rundt Stiftinga Kystkultur no! arbeider for ei heilårs fremjing av kystkultur.

Ny epostadresse

Dagleg leiar er som før Kjell Magnus Økland. Ta gjerne kontakt på post@kystkultur.no eller telefon 95 04 67 39.

Hald deg oppdatert på

Kystkultur.no!

Returadresse: Hordaland Fylkeskystlag c/o Stiftinga Kystkultur no! Postboks 7900, 5020 Bergen

Vår Herre er sterk, men tre menn i ein seksæring er òg noko. Foto: Kjell Magnus Økland.

Fylkeskystlaget på internett

*Du finn Fylkeskystlaget sine nettsider på www.hfkl.no,
Me er også på Facebook—søk etter Hordaland Fylkeskystlag*

Nettsidene ligg plassert på Kystkultur.no.
Nyttar du adressa hfkl.no kjem du rett inn på
nettsida vår. Der finn du fylgjande info:

- Facebook-gruppa til fylkeskystlaget
- Styret
- Siste nytt frå fylkeskystlaget
- Årebladet—med pdf-arkiv attende til 2011
- Kalender med linkar til aktuelle hendingar
- Medlemslag med kontaktinfo til leiarane og kystlaga sine nettstader
- Vedtekter for Fylkeskystlaget

www.hfkl.no